

Factsheet Omgevingswet

Nut, noodzaak en impact voor gemeenten

Met de huidige wetgeving lopen gemeenten, inwoners en bedrijven aan tegen regels die ingewikkeld zijn, onvoldoende rekening houden met de kenmerken van een gebied of zelfs strijdig zijn met elkaar. Ze lopen aan tegen tijdrovende procedures, lange doorlooptijden, hoge kosten en onvoorspelbaarheid van bestuurlijke en juridische procedures. De focus lag lange tijd op het beschermen van de fysieke leefomgeving en niet op het benutten ervan. De Crisis- en Herstelwet heeft voor meer ruimte gezorgd, maar de wet is er slechts tijdelijk.

De Omgevingswet biedt gemeenten de kans om in het fysieke domein het verschil te maken. De wet geeft gemeenten namelijk veel ruimte om lokale afwegingen te maken. Daardoor kunnen gemeenten meer maatwerk leveren en de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren. Hier profiteren hun inwoners en de bedrijven van.

Aantrekkelijke wet voor gemeenten

De Omgevingswet biedt gemeenten meer mogelijkheden om hun eigen lokale beleidskeuzes te bepalen. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld beter aansluiten op wensen en behoeften van inwoners en bedrijven, meer invloed geven aan lokale initiatieven,

zelf meer eigen initiatief nemen (zoals ontwikkeling van een bedrijventerrein) en sneller besluiten nemen.

Meer invloed voor initiatieven van inwoners en bedrijven

De maatschappij verandert. Burgers wordt mondiger, digitaal en willen meer invloed op beslissingen die effect hebben op hun omgeving. Dat dwingt overheden tot een rolverandering. Bij een bescheidener, faciliterend optredend bestuur, past dat de rol van inwoners en ondernemers bij het nemen van besluiten over projecten, groter wordt. In de Omgevingswet neemt vertrouwen, burgerkracht en de -verantwoordelijkheid een belangrijke plaats in.

Voordelen

De betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij gemeentelijke keuzes en meer ruimte voor het realiseren van eigen dromen en ambities, verhoogt de kans op besluiten die beter aansluiten, de acceptatie van besluiten en op effectievere uitvoering.

Meer bestuurlijke afwegingsruimte

De kwaliteit van de leefomgeving hangt niet meer af van (starre) sectorale Rijksnormen die geen rekening houden met de lokale situatie. Het gaat niet om

onbeperkte afwegingsruimte, maar om een bandbreedte waarmee zij het wettelijke beschermingsniveau kunnen aanscherpen of verruimen.

Voordelen

Gemeenten kunnen, in overleg met hun inwoners en ondernemers, per gebied/wijk bepalen welke kwaliteit zij wensen. Het maatwerk maakt lokaal beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving mogelijk.

Gemeenten zijn overigens vrij om te kiezen voor meer afwegingsruimte of de basisbeschermingsnormen. Kiezen zij voor het laatste, dan hoeven geen extra onderzoek te doen en kosten te maken.

Meer ruimte voor betere en snellere besluitvorming

De Omgevingswet bundelt 40 sectorale wetten, 150 Algemene Maatregelen van Bestuur en honderden regelingen op het gebied van leefomgeving tot 1 wet met zes kerninstrumenten.

Voordelen

Gemeenten kunnen sneller besluiten nemen, die daarnaast inzichtelijker zijn. Dat kan positieve effecten hebben op het vertrouwen tussen burger en overheid. Ook neemt de regeldruk en bestuurlijke lasten af.

Invoering Omgevingswet is onconventioneel

De invoering van de Omgevingswet is voor gemeenten een enorme opgave. De invoering vraagt om een stapsgewijze aanpak, gericht op inhoud én proces. Daarna, als het gaat om het werken met de wet geeft de geformuleerde lokale ambitie richting, maar zullen de praktijkervaringen voortdurend leiden tot aanpassing en bijsturing.

Impact voor gemeenten

De invoering van de Omgevingswet gaat veel verder dan de invoering van nieuwe juridische instrumenten. Het vraagt van gemeenten dat zij aan de slag gaan met de implicaties ervan op hun eigen organisatie, bestuur en ambtenaren. Met als doel dat zij ruimte kunnen geven aan de ambities en wensen van de samenleving. Het gaat om nieuwe rollen, beter benutten van het netwerk en de ketens, op een andere manier omgaan met inwoners en ondernemers en leren werken met nieuwe werkwijzen en informatiesystemen.

De veranderopgave voor gemeenten is dat zij bij de inwerkingtreding van de wet:

- De kwaliteit van gebiedsgericht werken vorm gegeven hebben en de instrumenten die de

Omgevingswet bieden hebben ontwikkeld.

- De dienstverlening naar inwoners en bedrijven hebben aangepast op de mogelijkheden van de Omgevingswet.
- De primaire processen hebben aangepast en gezorgd dat in de organisatie de benodigde competenties beschikbaar zijn.
- De informatievoorziening voor de uitvoering van de Omgevingswet is aangepast en geoperationaliseerd.

Nieuwe invoeringsdatum?

De minister van Infrastructuur en Milieu heeft laten weten de planning van de invoering tegen het licht te houden. Mogelijk besluit het ministerie over een nieuwe invoeringsdatum. Dat biedt niet het ministerie meer tijd en ruimte voor de complexe opgave. Voor gemeenten geldt dat zij meer tijd en ruimte krijgen om alle voordelen die de wet gemeenten biedt ten volste te benutten. Immers, de opgave is groot en complex:

- Vanuit eigen (nieuw geformuleerde?) Omgevingsvisie bestuurlijke keuzes maken en die keuzes juridisch onderbouwen;
- Integraal werken in de bedrijfsvoering;
- Ontwikkeling dienstverlening door de verandering in interactie met inwoners en bedrijven;
- Intensief samenwerken met ketenpartners;
- Verschuivingen in processen, onder andere: ruimtelijke planning, vergunningverlening, toezicht en handhaving;
- Noodzaak van verdere digitalisering van dienstverleningsprocessen en ondersteunende informatievoorziening.